

LOVASSY LÁSZLÓ GIMNÁZIUM
Lovassy-László-Gymnasium

Pedagógiai Program

Ének-zene
helyi tanterv

<u>A bevezetés tanéve:</u>	2020/2021-es tanév
<u>A bevezetés évfolyama:</u>	9. évfolyam
<u>Alkalmazott osztálytípusok:</u>	matematika tagozat német nemzetiségi tagozat; informatika tagozat; kiemelt angol nyelvi képzés, általános képzés

2020.

ÉNEK-ZENE (1+1+0+0 óra)

A kilencedik és tizedik évfolyamokon a zenei nevelés célja a nemzeti és az európai azonosságtudat erősítése, a hagyományos és a mai kulturális értékek megismertetése, a tudás gazdagítása a zeneművészet eszközeivel. Cél továbbá, hogy a műalkotások által közvetített magatartásminták segítsék a nemzethez, közösséghez való viszony elmélyítését és járuljanak hozzá a tanulók személyiségfejlődéséhez, szocializációjához, mely egyúttal egy közösség fennmaradásának biztosítója is.

Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok, csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörökön belül megjelenő fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik. Ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A Kerettanterv témakörei:

- 1. Zeneművek /Énekes anyag**
- 2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag**
- 3. Komplex készségfejlesztés.**

A zenei anyanyelv ápolásának továbbra is fontos szerepet kell betöltenie, hiszen egy nép múltjának legnemesebb értékei őrződnek meg benne: érzelmi tartás, kedélyvilág, vérmérséklet, temperamentum. Mindez a „*népdalaink világa*” fejezetben átélhető a tanulók számára. A dalanyag igazodik életkori sajátosságaikhoz, átélhető élethelyzetekhez, a „*mindenre van hangja*” kodályi megállapításhoz.

Az előadói készség gazdagítása - a kifejezőkészség, tiszta intonáció, a stílusnak megfelelő előadásmód, a közösségi zenélés kiemelten fontos eleme, melynek színvonala a tanár igényességén múlik. Legmagasabb szintje a kóruséneklésben testesül meg.

A Lovassy László Gimnáziumban nagy hangsúlyt fektetünk az iskola művészeti hagyományainak ápolására. A tanórákon is ösztönözzük diákjainkat arra, hogy minél aktívabban vegyenek részt a nagy hírű működő művészeti együttesekben (Lovassy Vegyeskar, Lovassy Lánykar, Német Nemzetiségi Kamarakórus, Lovassy Kamarazenekar, Lovassy Néptáncegyüttes, Népzeneegyüttes). A különböző művészeti rendezvényeken (Karácsonyi koncert, Alma Mater művészeti bemutató, Helikon, Sváb bál, Landesfestival - minősítő) egyénileg, vagy kisebb kamaracsoportokat alkotva mutassák be művészi tehetségüket.

A zenehallgatási anyag válogatásánál az életszerűség a fő szempont: a zeneművek e két évfolyamon a tanulók tanulmányaihoz és mindennapjaihoz kapcsolódnak. A 10. évfolyamon a korábban hallgatott zeneművek történelmi szemléletmóddal összegződnek, és a tanulók megismerkednek a hallgatott zenék kulturális környezetével is. Folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat, figyelmet fordít a 20. századi népies műdalokra, illetve a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is. Ezek sajátos értékrendet képviselnek, társadalmi szerepek szerint formálódnak. A kialakult évezredek értékrendhez képest gyakran változó normák miatt a tanár csak naprakész ismerettel tudja az ízlésformálás eszközeként alkalmazni. Ezt a rendelkezésére álló szabad órásvárat teheti meg.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés. A korábbi évfolyamokon *Ritmikai fejlesztés, Hallásfejlesztés és Zenei írás-olvasás* elnevezésű témakörök a középiskolában *Komplex készségfejlesztés* elnevezéssel folytatódnak.

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérezés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés, mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját, és kapcsolatát a világgal, amelyben létrejött, illetve a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját, és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja. (**Műsorórak, Karácsonyi koncert, Alma Mater**)

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A 9 -10. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: **68** óra. (34+34)
A fennmaradó 4 órát (2+2) a Lovassy László Gimnáziumban aktív zenélésre, **műsorórákra** használjuk fel.

A tanulók értékelése

A tanulók értékelése az iskolai pedagógiai programban rögzített rendszerbe illeszkedik.
A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.

Tervezett ellenőrzési módszerek:

- **Szóbeli felelet** (Egyéni és csoportos éneklés, hangszeres produkció tanári értékelése, állandó javítása illetve a tanulók egymás produkcióját értékelik a kialakult tetszésnyilvánítási formák alapján.);
- **Írásbeli felelet** (Idegen szavak, szakkifejezések jelentése, alkalmazási területei, zenetörténeti fogalmak ismerete, helyes használata stb.);
- **Témazáró dolgozat** (nagyobb témakörök végén, vagy több témakör együttes zárásakor);
- **Otthoni munka** (gyűjtőmunka, feladatok számítógépes megoldása stb.);
- **Csoportmunka** (kamarazene, énekegyüttesek, populáris zenei csoportok stb.);
- **Versenyeken, vetélkedőkön, kulturális bemutatókon** való szereplés, elért eredmények. (Karácsonyi koncert, Alma Mater, Helikon, Népdaléneklési verseny stb.)

A tankönyvek, taneszközök

A helyi tanterv feladatrendszerének megvalósításához a következő taneszközök szükségesek:

Évfolyamonként (belső használatra) összeállított szemelvénygyűjtemény

Olvasógyakorlatok (egy osztálynyi)

Kodály: Válogatott bicíniumok

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához - könyv (egy osztálynyi) + CD-sorozat

Pécsi Géza: Ének – Zene - Kultúra – tankönyv és példatár (egy osztálynyi)

Pécsi Géza: Ének – Zene - Kultúra – tankönyv és példatár **német nyelven** (egy osztálynyi)

Magyar népi énekes-iskola I. II. (dalgyűjtemény + CD)

Hangzó zenetörténet – könyv-sorozat + CD-sorozat

Gulyás János: Balladák filmje (DVD-anyag)

A magyar zene története (videó-anyag)

Operafilmek (DVD és videó-anyag)

CD-lejátszó, erősítő, videó-magnó, DVD-lejátszó, pianínó, hangvilla, metronóm,

ritmushangszerek

Interaktív tábla

A tantárgyi óraszámok

	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Ének-zene	heti 1 óra	heti 1 óra	-	-

A helyi tanterv kerettantervi megfeleltethetősége

Jelen helyi tanterv az 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet alapján módosított 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet szerint az Oktatási Hivatal által 2020. tavaszán publikált kerettanterv alapján készült.

A kerettanterv kétévenkénti részének megbontása és kiegészítése az elvárt elemekkel*

TÉMAKÖRÖK	Kerettantervi órakeret	Óraszám 9. évfolyam	Óraszám 10. évfolyam
	9-10. évfolyam	1 óra/hét (36 óra)	1 óra/hét (36 óra)
Zeneművek / énekes anyag	20 + 4 óra	10 + 2 óra	10 + 2 óra
Zeneművek / zenehallgatási anyag	36 óra	18 óra	18 óra
Komplex készségfejlesztés	12 óra	6 óra	6 óra
Összesen	72 óra	36 óra	36 óra

* Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok órakeretre, tananyagegységekre nem válnak el élesen. Minden órán sor kerül éneklésre, fejlesztik a növendékek zenei generatív képességét, zenét hallgatnak. A feltüntetett tematikai egységek és közműveltségi tartalmak megjelenése a közoktatás gyakorlatában természetesen átfedik egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja, a feltüntetett óraszám-ajánlások pedig az éves össz-óraszám vonatkozásában nyújtanak tájékoztatást, illetve a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik.

9. évfolyam

Évi óraszám: 36 óra (szabad felhasználású órakeret 2 óra)

Tematikai egység	I. Éneklés	Órakeret 10 + 2 óra
Előzetes tudás	A felső tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények elsajátítása során kialakult éneklési képességek, zenei ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult dalanyag ébren tartása, használatával az éneklési készség fejlesztése. További dalkincs bővítés, a motivált és örömteli éneklés kialakítása. Az életkori sajátosságok (mutálás, gátlásosság, önálló éneklés) problémáinak megoldása. A szabad órakeret műsorórákra, (énekes és hangszeres bemutatókra) osztály-koncertekre fordítva.	

Szemelvények*
<p>Magyar népzene és történeti dallamok (az életkornak megfelelő tematikus csoportokból válogatva):</p> <ul style="list-style-type: none"> ☼ régi rétegű és új stílusú népdalok, ☼ életfordulók, jeles napok dalai, szerelem ☼ pszalmódizáló népdalok, <p>Más népek dalai. Magyarországi német népdalok (nemz. tag.)</p> <p>2-3 mű éneklése tiszta intonációval az életkori sajátosságokat figyelembe véve (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), a következő kategóriák mindegyikéből: Zeneirodalmi szemelvények, a megismert stíluskorszakból választva, egy-egy dal vagy dalrészlet, néhány rövid zenei téma:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☼ gregorián, ☼ reneszánsz, ☼ barokk <p>Egyszólamú és egyszerűbb szerkezetű többszólamú világi és egyházi vokális és hangszeres művek, témái a zenehallgatás anyagából válogatva.</p> <p>Himnusz, Szózat, Magyarországi németek himnusza (nemz. tag.)</p>

Ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> ❖ A zsoltár típusú dallamok jellemzői ❖ Ugrós és csárdás tánc típusok ❖ Dallam és szöveg kapcsolata a népdalstílusokban ❖ Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében

Fejlesztési követelmények
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hallás utáni daltanulással elsajátított népdalok és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése ➤ Előadói készségük kifejező, átélt, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése. ➤ A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése ➤ A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése. ➤ Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében

fogalmak	Zsoltár típusú népdal, szillabikus, melizmatikus
-----------------	--

Tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> ☞ A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés ☞ A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál ☞ Éneklés az iskola kórusaiban, Lovassy Zenekar, Lovassy Néptáncgyűttes ☞ Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekből (osztályműsorok) ☞ Részvétel az iskolai tanórán kívüli művészeti programjaiban (Karácsonyi koncert, Alma Mater, Helikon, Bruszniai Emlékkórus, Sváb bál (nemz. tag.))

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	II. Zenehallgatás	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Tájékozottság a zeneművek műfajában és a zenei stílusokban. Önálló elemzés, vélemény-kifejtés.	

Szemelvények*
<p>Az alábbi szempontok alapján válogatott és meghallgatott zenei részletek felismerése.</p> <p>Népzene: Népdal, hangszeres népzene, népies műdal.</p> <p>Műzene: Az európai műzene kialakulása a barokk kor zenéjéig – legfontosabb stílusjegyek, műfajok és zeneszerzők. Középkor és reneszánsz – az egyszólamúságból a többszólamúság első virágkoráig (gregorián, reneszánsz műfajok: motetta, madrigál). Barokk hangszeres műfajok és az opera kialakulása (basso continuo, monódia, fúga, korál, passió, concerto)</p>

Ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> ❖ A hallgatott zeneművek zenei történelmi és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása ❖ A zeneszerzők helye a különböző zenei történelmi korokban ❖ Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténelmi vonatkozásainak megismerése ❖ A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal

Fejlesztési követelmények	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zenemű nyújtotta lehetőségeket kihasználva ➤ A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére értelmezésére alkalmas képességek kialakítása ➤ Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése ➤ A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása

fogalmak	Vokális műfajok, gregorián, recitativo, korál, kyrie, passió, motetta.
-----------------	--

Tevékenységek	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Részvétel hangversenyeken (Filharmónia ifjúsági koncertek, Karácsonyi koncert, Alma Mater, Bruszniai Emlékhangverseny, Lovassy Zenekar adventi koncertje) ➤ Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán ➤ Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához ➤ Zeneművek zenetörténeti rendszerezése ➤ Koncertfilm megtekintése (Balladák filmje) ➤ A Lovassy László Gimnázium művészeti hagyományainak megismerése, aktív részvétel (szereplő, vagy közönség) ➤ Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről ➤ Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről ➤ Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük) elsősorban élő bemutatással, (esetleg képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával) ➤ Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata ➤ Műsoróra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	III. Komplex fejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolában megszerzett zeneelméleti alapismeretek a hagyományos klasszikus zenei notációról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eddig tanult felismerő kottaolvasási és zenei ismeretek megerősítése, rendezése az ismétlés és az összefüggések feltárása által. A további gyakorlás a befogadást és a felidézést kísérő kottakövetéssel, valamint elemi szintű kottaolvasás alkalmazásával.	

Ismeretek	
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása ❖ A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete ❖ A zenetörténet jellegzetes műfajainak ismerete

Fejlesztési követelmények	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez ➤ A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése (kórusok, alkalmi és állandó zenei együttesek) ➤ Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban ➤ A zenei formaérzék fejlesztése

fogalmak	Minden korábban szereplő fogalom.
-----------------	-----------------------------------

Tevékenységek	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával ➤ Ritmikai játékok ➤ A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.

A fejlesztés várt eredményei a 9. évfolyam végén

- ✧ A tanulók képesek 6-8 népzenei, valamint 6-8 műzenei idézetet részben kottából, részben emlékezetből egyénileg és csoportosan előadni.
- ✧ Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni, és új dalokat megfelelő előkészítést követően hallás után megtanulni.
- ✧ Képesek egyszerű két- és háromszólamú kórusműveket vagy azok részleteit, kánonokat megszólaltatni.
- ✧ Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit felismerik és meg tudják fogalmazni.
- ✧ Ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit.
- ✧ Megismerik és értelmezik a kottakép elemeit és az alapvető zenei kifejezéseket.
- ✧ A zenei korszakokból kiválasztott zeneművek közül 8-10 alkotást/műrészletet ismernek és felismernek.

10. évfolyam

Évi óraszám: 36 óra (szabad felhasználású órakeret 2 óra)

Tematikai egység	I. Éneklés	Órakeret 10 + 2 óra
Előzetes tudás	A 9. évfolyamon megismert népzenei és műzenei szemelvények elsajátítása során kialakult éneklési készségek, zenei ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési készség fejlesztése a tanult dalanyagon keresztül. Dalkincsbővítés, a motivált éneklés kialakítása helyes énektechnikával és hangképzéssel. Stílusos, kifejező éneklés. A szabad órakeret műsorórákra, (énekes és hangszeres bemutatókra) osztály-koncertekre fordítva.	

Szemelvények*
<p>Magyar népzene és történeti dallamok (az életkornak megfelelő tematikus csoportokból válogatva):</p> <ul style="list-style-type: none"> ☼ régi rétegű és új stílusú népdalok, ☼ balladák, ☼ virágénekek, diákdalok, ☼ más népek dalai, Magyarországi német népdalok (nemz. tag.) <p>3-4 mű éneklése tiszta intonációval az életkori sajátosságokat figyelembe véve (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), a következő kategóriák mindegyikéből: Zeneirodalmi szemelvények, a megismert stíluskorszakból választva, egy-egy dal vagy dalrészlet, néhány rövid zenei téma:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☼ bécsi klasszikus, ☼ romantikus, ☼ XX. századi. <p>Egyszólamú és egyszerűbb szerkezetű többszólamú világi és egyházi vokális és hangszeres művek, témái a zenehallgatás anyagából válogatva. Néhány populáris zenei szemelvény a zenehallgatás anyagából válogatva</p>

Ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Zenei nyelvjáráások, dialektusok jelentése a népzeneben ❖ A tanult dalok kulturális közegének megismerése ❖ Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében

Fejlesztési követelmények
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hallás utáni daltanulással elsajátított magyar népdalok és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése ➤ Előadói készségük kifejező, átélte, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése. ➤ A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése ➤ A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése. ➤ Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében

fogalmak	autentikus, tradíció, átdolgozás, dialektus, Magyar Népzene Tára, verbunk, csárdás; egyházzene (spirituálé); világi zene (ungaresca), dal (népdal, múdál, egyházi és világi dal, romantikus dal, szórakoztató zenei dal).
-----------------	---

Tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> ☞ A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés ☞ A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál ☞ Éneklés az iskola kórusaiban, Lovassy Zenekar, Lovassy Néptáncegyüttes ☞ Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekből (osztályműsorok) ☞ Részvétel az iskolai tanórán kívüli művészeti programjaiban (Karácsonyi koncert, Alma Mater, Helikon, Bruszniai Emlékkórus, Sváb bál, Landesgala - minősítő) 	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	II. Zenehallgatás	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Korábbi évek során megszerzett kompetenciák, nyitott hozzáállás, zenei emlékek, tapasztalatok, koncertélmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadás pályáinak szélesítésével, személyes – esztétikai, intellektuális, gyakorlati – zenei élmények szerzésével, irányított és önálló feldolgozással a személyiség és az esztétikai érzék fejlesztése.	

Szemelvények*	
<p>Az alábbi szempontok alapján válogatott és meghallgatott zenei részletek felismerése. Műzene:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☼ Az európai műzene kialakulása a bécsi klasszicizmustól napjaink zenéjéig – legfontosabb stílusjegyek, műfajok és zeneszerzők. ☼ Bécsi klasszika – a klasszikus zenei formák és műfajok (szonáta elvű formai építkezés, kamarazene, szimfónia, opera buffa), Haydn, Mozart, Beethoven. ☼ XVII–XVIII. századi magyar műzene (Kájoni-kódex, Lócsei kézirat, Vietórisz-kódex anyagából). Bihari János, Lavotta János és Csermák Antal verbunkos zenéje. ☼ Romantika – dalciklus, hangszeres előadási darabok, opera és zenedráma (nemzeti jelleg a zenében, hangszeres virtuozitás, az érzelmek szélsőséges megjelenítése, miniatűr kompozíciók és monumentalitás – formai és dallami jellemzők: szabad formák, kromatikus dallamalkotás, díszítés). ☼ A századforduló és a XX. század zenéje – a stílus egység felbomlása, új zenei irányzatok (impresszionizmus, verizmus, dodekafónia, avantgárd, experimentális zene, expresszionizmus, elektronikus zene). ☼ Korunk zenéje a második világháborútól napjainkig. <p>A klasszikus zenén túl, válogatás az alábbi anyagból:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☼ a jazz fontosabb műfajai a kezdetektől napjainkig, ☼ a beat és a klasszikus rock, a világzene, a zenés színház – rockopera, ☼ a szórakoztató zene műfajai, filmzene és alkalmazott zene. ☼ A mai populáris zene irányzatai. 	

Ismeretek

- ❖ A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése, a hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával.
- ❖ A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása
- ❖ A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban
- ❖ Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése
- ❖ A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal

Fejlesztési követelmények

- Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése
- Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége
- Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között
- A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása

fogalmak

Dalciklus, duett, motetta, etűd, hangfűrt, népzene – műzene, világi zene – egyházzene, abszolút zene – programzene, komolyzene – populáris zene, tánczene, alkalmazott zene.

Tevékenységek

- Részvétel hangversenyeken (Filharmónia ifjúsági koncertek, Karácsonyi koncert, Alma Mater, Brusznai Emlékhangverseny, Lovassy Zenekar adventi koncertje, Sváb bál)
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése
- Koncertfilm megtekintése (Puccini: Pillangókisasszony)
- A Lovassy László Gimnázium művészeti hagyományainak megismerése, aktív részvétel (szereplő, vagy közönség)
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük), elsősorban gyakorlati bemutatás (esetleg képek, videók, animációk, applikációk) felhasználásával
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata
- Műsoróra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	III. Komplex fejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az 9. évfolyamon megszerzett zeneelméleti alapismeretek a hagyományos klasszikus zenei notációról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eddig tanult felismerő kottaolvasási és zenei ismeretek megerősítése, rendezése az ismétlés és az összefüggések feltárása által. A további gyakorlás a befogadást és a felidézést kísérő kottakövetéssel valamint elemi szintű kottaolvasás alkalmazásával.	

Ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> ❖ A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása ❖ A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete ❖ A zenetörténet jellegzetes műfajainak ismerete

Fejlesztési követelmények
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez ➤ A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése (kórusok, alkalmi és állandó zenei együttesek) ➤ Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban ➤ A zenei formaérzék fejlesztése

fogalmak	Minden korábban szereplő fogalom.
-----------------	-----------------------------------

Tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zenei kérdés, válasz rögtönzése ➤ Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése ➤ A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.

A fejlesztés várt eredményei a 10. évfolyam végén

- ✧ A tanulók képesek 8-10 műzenei idézetet részben kottából, részben emlékezetből egyénileg és csoportosan előadni.
- ✧ Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni, és új dalokat megfelelő előkészítést követően hallás után megtanulni.
- ✧ Képesek egyszerű két- és háromszólamú kórusműveket vagy azok részleteit, kánonokat megszólaltatni.
- ✧ Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit felismerik és meg tudják fogalmazni.
- ✧ Ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit.
- ✧ Megismerik és értelmezik a kottakép elemeit és az alapvető zenei kifejezéseket.
- ✧ A zenei korszakokból kiválasztott zeneművek közül 8-10 alkotást/műrészletet ismernek és felismernek.
- ✧ A zenei műalkotások megismerése révén helyesen tájékozódnak korunk kulturális sokszínűségében.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

- ✧ A tanulók az énekes anyagból 20 dalt és műrészletet részben kottából, részben emlékezetből kifejezően énekelnek egyénileg és csoportosan.
- ✧ Képesek néhány dallamból (népdal, műdal, zenei téma) álló csokor felidézésére egy-egy témán, műfajon, stílus körön belül is.
- ✧ Egyszerűbb többszólamú kórusművek, vagy azok részleteit, kánonokat csoportosan énekelnek.
- ✧ A kottakép elemeit és az alapvető zenei kifejezéseket felismerik és értelmezik, tanári segítséggel reprodukálják.
- ✧ Képesek a műalkotások üzenetét felismerni, a bennük megjelenő sors- és magatartásmintákat értelmezni, gondolatiságukat, morális és humánus tartalmukat megérteni.
- ✧ A kiemelkedő zenei műalkotások megismerése által korunk kulturális sokszínűségében eligazodnak.
- ✧ Tudnak tájékozódni a legfontosabb műfajokban és a stílus korszakokban.
- ✧ A műveket kontextusba helyezve képesek saját élményeket is felidézni, választásaikat meg tudják indokolni.
- ✧ Különbséget tudnak tenni világi zene, egyházzene, szórakoztató zene, alkalmazott zene, programzene között.
- ✧ A két év során az áttekintést segítő különböző szempontok alapján megismerik a zenei stílusok jellemzőit, kronologikus és műfaji rendszer alakul ki az eddig megszerzett és ebben az időszakban kiegészített zenei ismeretekben.

Szemelvények*

Ajánlott énekes anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A népdalok, zenei szemelvények megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható az osztály, tanulócsoport képességei alapján.

Népdalaink világa

Szerelem

Azt gondoltam, eső esik; Akkor szép az erdő; Bujdosik az árva madár;
De sok eső, de sok sár; Hej, rozmaring, rozmaring; Körösfői kertek alatt;
Nem úgy van most, mint volt régen; Nézd meg, lányom; Szerelem, szerelem;
Szeress egyet, s legyen szép; Szivárvány havasán; Én is voltam, mikor voltam;
Hej, révész, révész, Az én rózsám, Három bokor saláta, Annamarie (nemz. tag.)

Életképek

Annyi nekem az irigyem; Eddig vendég; Éljen a barátság;
Én az éjjel nem aludtam; Hej, igazítsad; Irigyeim sokan vannak;
Vígan, vígan, A mi cicánk, Ich geh durch einen grasgrünen Wald, Lustig ist das Zigeunerleben (nemz. tag.)

Ünnepek

Sok számos esztendőket; Paradicsom mezejibe; Vig volt nekem az esztendő; Szent János áldása;
Üdvözlégy, Szent László király; Sok Zsuzsanna napokat

Műzenei szemelvények, és más népek dalai

Szeikilosz sírverse; Dies irae, Arezzói Guido: Ut queant laxis,
Carl Orff: Carmina Burana – O Fortuna, Splendor Paternae gloriae (Atyának fénye, fénysugár);
John of Fornsete: Nyár-kánon (Vaskó Andor ford.);
Ófrancia kánon: Jertek, jertek, nosza, járjunk táncot!; Farkas Ferenc: Hajnalnóta;
W. Byrd: Tavasz – kánon; Ismeretlen szerző: Kék ibolyácska; Budát, ó Hunnia, az török rabolja;
Balassi Bálint: Bocsásd meg úristen – protestáns népének;
Vivaldi: Négy évszak – Tavasz téma, Már nyugosznak a völgyek (korál),
Mozart: Oragna figa, Mozart: Figaro házassága – Nyitány, Beethoven: Örömóda,
J. Haydn: Erdő mélyén – kánon; W. A. Mozart: Jöjj, drága május; Franz Schubert: A hársfa;
Schubert: Hová?, Erkel: Bánk bán – Keserű bordal, Verdi: Nabucco – Szabadság-kórus,
Ravel: Bolero – téma, Kodály Zoltán: Mikoron Dávid (Psalmus Hungaricus);
Old Black Joe- spirituálé; Oh happy day; Ég a város – angol kánon

Ajánlott zenehallgatási anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az énekzene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. (Szimfóniatétel, daljáték, opera részlete.) A kiválasztáshoz a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Szerelem, barátság

Azt gondoltam, eső esik; Repülj madár – Sebestyén Márta, Muzsikás Együttes; Orlando di Lasso: Zsoldos szerenádj; W. A. Mozart: Don Giovanni - részletek- I. felvonás 8. és 9. jelenet; Beethoven: F-dúr románc; Liszt Ferenc: Szerelmi álmok; G. Bizet: Carmen – Habanera; G. Puccini: Tosca – Cavaradossi, levélária; R. Wagner: Nürnbergi Mesterdalnokok I. jelenet; G. Verdi: Don Carlos – Szabadság kettős; Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára – részletek; Ne menj el

Zeneművek és a történelem

J. S. Bach: Máté passió – részlet 54 számtól -59 -ig

F. Chopin: Forradalmi etűd
R. Schumann –H. Heine: Két gránátos
Kodály Zoltán: Hány János – Felszántom a császár udvarát; Ének Szent István királyhoz
A. Dvořák: Új világ szimfónia – részletek
D. Sosztakovics: VII. szimfónia – részletek
A. Honegger: Jeanne d'Arc a máglyán - részletek

Zeneművek és az irodalom

F. Schubert – J. W. Goethe: Margit a rokkánál
Schubert-Goethe: Erlikönig
S. Prokofjev: Rómeó és Júlia – lovagok tánca
Carl Orff: Carmina Burana – In taberna
Kocsár Miklós – Nagy László: Csodafiú - szarvas
Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek

Életképek

Ugrós és csárdás dallamok – válogatás revival népzenei felvételekből
J. S. Bach: D-dúr szvit – Gavotte, Menüett
Joseph Haydn: Évszakok – Szüreti kórus
L. van Beethoven: IX. szimfónia – IV.tétel
M. Ravel: Bolero
Johann Strauss: Éljen a magyar - polka
Kodály Zoltán: Galántai táncok -részletek
Cl. Debussy: A tenger – részlet, az 1. vázlat
I. Stravinsky: Tűzmadár – részlet, a mű kezdete
G. Gershwin: Egy amerikai Párizsban -részlet
Bartók: Béla: Cantata Profana - részletek
Kodály Zoltán - Arany János: Csalfa sugár,
Farkas Ferenc: Furfangos diákok - részlet
Karai József: Estéli nótázás

Régi muzsika kertje

Szeikilosz sírverse
Missa de Angelis – Kyrie
Dufay: L'homme arme mise - Kyrie
G. P. Palestrina: Sicut cervus
Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" II. tétel - részlet

Szemelvények a magyar zenetörténetből

Esterházy Pál: Harmonia caelestis – részletek
Liszt Ferenc: Esz-dúr zongoraverseny – I. tétel
Erkel Ferenc: Bánk bán –Keserű bordal, Hazám, hazám
Bartók Béla: Concerto – II. tétel, Párok játéka
Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus- részletek
Szokolay Sándor: Ima, rontás ellen
Kurtág György: Játékok – részletek
Ligeti György: Hungarian rock